

Antonio Caldara - Amalasunta

Referát ze studie:

Perutková, J. – Libreto k opeře Amalasunta Antonia Caldary - nový příspěvek k opernímu provozu v Jaroměřicích nad Rokytnou za hraběte J. A. Questenberga. Musicologica Brunensia, SPFFBU, H 38-40 (2003-2005), Brno, Masarykova universita. 2006, s. 207-218.

Pokud bychom operu Amalasunta, která byla v roce 1727 napsána Antoniem Caldarou jako „dramma per musica“, porovnali s jeho další operou *L'Amor non ha legge*, která byla také prováděna na jaroměřickém zámku, zjistíme, že opera *L'Amor non ha legge* byla napsána přímo pro Jaroměřice, což se o Amalasuntě říci nedá. Nejspíše zde měla Amalasunta svou premiéru, ale nebyla napsána přímo pro Jaroměřice a hraběte Questenberga. Spolupráce Antonia Caldary s hrabětem Johannem Adamem z Questenbergu začala nejspíše právě operou Amalasunta. Na jaroměřické zámecké scéně poté následovalo uvedení dalších 5 Caldarových oper, které byly přímo napsány pro Jaroměřice a nebo si je hrabě Questenberg nechal opsat a poslat. O oblíbenosti Caldarových oper svědčí i četné reprízy jeho děl.

Autograf opery Amalasunta je uložen v Archivu Gesellschaft der Musikfreunde ve Vídni a již delší dobu je zájmem muzikologických zkoumání. Záznamy o dochovaných libretech k této opeře byly získány z různých zdrojů. O existenci libreta uloženého v Benátkách a ve Vídni nás informuje C. Sartori. Dle informací z pracovního elektronického katalogu zámeckých knihoven, které spravuje Národní muzeum v Praze, je další výtisk uložen v knihovně zámku Nové Hrady v jižních Čechách, kde se nachází řada libret jaroměřické proveniencí. Na sklonku roku 2004 se podařilo objevit dosud neznámý exemplář libreta k Amalasuntě, který je uložen v brněnské Moravské zemské knihovně. Záznam o existenci tohoto libreta v Brně nenajdeme v žádné literatuře a nenalézá se ani v soupisu starých tisků.

Zajímavostí je, že na argomentu najdeme zmínku o francouzském libretistovi Quinaultovi, který společně s Lullym vytvořil v Paříži v sedmdesátých letech žánr tragédie lyrique. Philippe Quinault v r. 1658 napsal dílo nazvané *Amolasunte* s podtitulem „tragi-comédie“. V souvislosti s libretem ke Caldarově Amalasuntě by mohl být relevantní fakt, že podle Quinaultovy verze vznikl počátkem 18. století text školské hry, jejímž autorem byl Filippo Merelli, člen řádu Řeholních kleriků ze Somasky. Případná souvislost mezi Merellim a libretistou Amalasunty Bonlinim zatím ovšem není prokázána.

Námět o královně Amalasuntě nepatřil v období baroka mezi ty nejfrekventovanější. Mezi lety 1681 a 1713 vznikla čtyři zhudebnění tohoto tématu.

Obě libreta byla vytištěna v univerzitní tiskárně Andrea Heyingera, která je v první polovině 18. století spojována s mnoha tisky, například příležitostných kázání či smuteční řeči při úmrtí Karla VI. Nemáme ovšem doklady, že by jejich podnik ve větší míře produkoval libreta - ta byla především specialitou dvorního tiskaře van Ghelena. Společného mají také libretistu Nicodema Blinoniho, o kterém máme pouze sekundární informace, které jsou ale velice cenné. Jeho jméno nalezneme pouze na partiturách a libretech, která jsou spojena s Jaroměřicemi. Nicodemo Blinoni (někdy uváděno křestní jméno Domenico) je jako autor uveden na německé verzi dochovaného libreta a na partituře k Míčově opeře *L'origine di Jaromeritz* z roku 1730 a gratulační serenaty *Bellezza e Decoro* z roku 1729. Dále napsal text k opeře *Ignazia Contiho L'elezione d'Antiogo in rè della Siria* z roku 1732. K tomu přistupují libreta ke dvěma Caldarovým operám. Jedná se právě o operu Amalasunta z roku 1726 a výše zmíněné dílo *Amor non ha legge*. Problém nastává v okamžiku, když se podíváme na Caldaruův autograf, na kterém je uveden Francesco Antonio Bonlini. Toto jméno se v souvislosti s Jaroměřicemi objevuje také často. Janě Spáčilové se podařilo zjistit, že Blinoni a Bonlini jsou jedna a táž osoba - Giovanni Antonio Bonlini.

Odlišnost obou Caldarových oper je v námětu.. Děj Caldarovy opery Amalasynta čerpá do určité míry z historických událostí, které se odehrály v 6. století za vlády gótské královny Amalasynty. Na Apeninském poloostrově se v těchto dobách vedly boje o území a o italský trůn. Na tomto pozadí se odehrává příběh lásky mezi Amalasyntou a Teodatem, která je trnem v oku spiklenců snažících se zmařit jejich sňatek. Děj opery L'Amor non ha legge je odlišného rázu. Vystupují v něm nymfy a pastýři, kteří právě představují vesničany, kterých v té době v Jaroměřicích výrazně přibývalo. Ale objevuje se zde i šlechta, která je v této opeře reprezentována například Ortensiem. Jednotlivé složky komparsu velice přesně kopírují sociální vrstvy obyvatel v Jaroměřicích. U této opery se nám dochovalo obsazení jednotlivých rolí i se jmény jaroměřických zpěváků.

Další důležitou součástí barokní opery jsou proměny scén, které bývaly zpravidla tři v každém dějství. Z těchto informací a též z režijních a scénických poznámek se dozvídáme mnohé o tom, jak vypadalo jaroměřické zámecké divadlo v druhé polovině 20. let 18. století.

Další literatura:

Spáčilová, J. – Libretista prvních jaroměřických oper – Blinoni nebo Bonlini? *Musicologica Brunensia*, SPFFBU, H 41, Brno, ISSN 1212-0391, 2007, vol. 2006, s. 171-177.

Perutková, J. – Caldarova opera L'Amor non ha legge pro hraběte Questenberga aneb "Horší nežli čert je to moderní manželství". *Musicologica Brunensia*, SPFFBU, H 41, Brno, Masarykova universita. ISSN 1212-0391, 2007, vol. 2006, s. 125-146.